

Vall de Ramió

Fogars de la Selva

Ubicació

Lloc/Adreça: Vall de Ramió
Emplaçament Parc del Montnegre i el Corredor
Alçada: 83

Coordenades:

Latitud: 41.71103
Longitud: 2.60813
UTM Est (X): 467400
UTM Nord (Y): 4617767

Classificació

Número de fitxa 08082 - 176
Àmbit: Patrimoni natural
Tipologia Zona d'interès
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: Xarxa natura 2000
Observacions protecció: Xarxa natura 2000 - Llei 12/85 d'Espais Naturals
Decret 328/1992 de 14 de desembre, d'aprovació del PEIN. DOGC
1714 d'1 de març de 1993.
Nivell 4 del Catàleg de Béns Protegits.
Data aprovació: dl., 01/03/1993 - 12:00
Accés Fàcil
Ús actual: Científic/Lúdic/Cultural
Titularitat Privada
Titular: Varis / Diputació de Barcelona. Servei de Parcs Naturals. Comte
d'Urgell, 187. 08036 BARCELONA.
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dt., 01/03/2022 - 10:51

Descripció

La Vall de Ramió està situada al nord-est del massís del Montnegre, en el vessant més occidental del terme municipal de Fogars de la Selva. És també la més solitària i la més tranquil·la de totes les valls que conformen el Parc del Montnegre i el Corredor, al costat de l'altre gran vall del parc situada a Furiosos (Tordera). El seu accés natural tant pel nord com pel sud es veu obstaculitzat per l'orografia del terreny. Per una banda, hi ha la Tordera, a la qual s'hi afegeix un obstacle d'origen antròpic, com és l'autopista AP7, i per l'altra pels contraforts muntanyencs que l'envolten: la Serra del Solà d'en Forn, el Serrat de les Llobateres, la Serra de Fesol, les obagues del turó de Can Grau i del Serrat de les Creus, el Puig Castellar i les obagues del turó dels Castanyers i del turó del Montgròs.

La travessa, de sud a nord la riera de Ramió, un curs d'aigua important que, com la riera de Fuirosos, desemboquen a la Tordera pel seu vessant hidrològic dret. Neix a l'obaga del cor del Montnegre, en els contraforts dels turons dels Castanyers, de 377 m d'alçada, de Can Grau, de 289'9 m d'alçada, el Serrat de les Creus, de 391'6 m d'alçada i de les canals orientades al sud-oest que s'originen al Puig Castellar, de 254'5 m i el Serrat de Can Pasqual de 225 m d'alçada respectivament. La riera, en aquest sector alterna zones planeres com tota la que transcorre per la zona del Molinot on als anys vuitanta s'hi construï el que es coneix popularment com a pantà del Molinot, amb alguns trams més abruptes i estrets. La vegetació és exuberant, amb un bosc de ribera humit, que fa de recer a nombroses espècies faunístiques.

La riera de Ramió, que en èpoques estivals, acostuma a quedar seca, rep l'aigua de varis torrents tributaris importants, amb els seus respectius afluents i canals. Fan d'aquesta vall un espai d'un veritable interès paisatgístic, biològic i cultural. Alguns d'aquests, procedents de la zona de les Cabanyes conserven el nom d'antigues cases actualment mig enfonsades, com són Can Romeguera i Can Grau de Dalt o Cal Vicari.

En el seu recorregut, just abans de Can Bruguera, fa l'aiguabarreig amb el torrent del Sot de l'Home Mort, procedent de l'altre costat del Puig Castellar. Aquest torrent es nodreix d'altres afluents més petits però no menys importants, situats a les capçaleres de la Serra Pelada, el turó de Castanyers, el Puig Pelat i en part del vessant de tramuntana del Puig Castellar.

Una mica més endavant, procedent de la Serra del Solà d'en Forn, baixa escarpat el torrent del Solà que s'uneix a la riera de Ramió per sobre de Can Forn. I entre aquesta casa i Can Riereta, procedents de la Serra de Fesol s'hi aniran incorporant torrenteres que tot i ser molt humides, només porten aigua superficial en èpoques de pluges.

A l'alçada de Sant Andreu de Ramió, pel marge dret de la riera, tornem a trobar un nou afluent important; el torrent del Mas Masó o Can Masó. Aquest baixa, des del Puig de l'Estrell i el Puig Masó i en part del Montgròs amb els seus diferents braços afluents, passant per la Telleda fins a desaiugar a la riera de Ramió on conflueixen al darrera mateix de l'ermita de Sant Andreu, Can Riereta i Ca l'Agutzil.

En el seu recorregut més planer, està situat a l'alçada del Pla de Can Molera, la Plana i la Perxada de Ca l'Hivern. És en aquest indret que rep pel vessant esquerra, les aigües procedents del torrent del Vicari. S'origina en el Sot de l'Avellaner i travessa l'aulet de la Serra, regant al seu pas, el pla de Ca l'Oller.

El darrer tram ve dibuixat per un important meandre que transcorre entre el turó de Can l'Oller i el turó de Ca l'Hivern, regant les terres de Mas Roure on un pas artificial realitzat als anys seixanta amb motiu de la construcció de l'autopista AP7 l'engoleix fins a desaiugar uns metres més al nord a la Tordera on el terme de Fogars termena amb Sant Feliu de Buixalleu.

El clima de la vall és del tipus subhumit, amb variacions notables que mostren dues zones climàtiques força diferenciades: les terres de l'interior orientades cap al Vallès són més fredes i humides, amb un caràcter més del tipus continental. En canvi, els vessants orientats cap a marina, són més secs i les temperatures són més suaus. La meteorologia influeix doncs en el substrat geològic i en la tipologia de cultiu que s'hi ha desenvolupat des de temps antics.

La capçalera de la vall forma part integrant del massís del Montnegre, format per una taca de material metamòrfic més resistent a l'erosió que donen un caràcter més abrupte. Per aquest motiu les capçaleres fan d'aquest indret un espai d'alt interès. Es tracta concretament de la zona més oriental del municipi, que amb un caràcter més abrupte, comprèn els turons més amunt esmentats, amb una vall excepcional que poc ha canviat en segles.

El clima mediterrani subhumit presenta variacions rellevants, que en el cas d'aquesta zona protegida, orientada majoritàriament cap el Vallès, és més freda i humida, amb un caràcter lleugerament continental. La xarxa de drenatge pertany al sistema de la conca de la Tordera, on les rieres, com la de Ramió tot i que acostumen a portar aigua, són de règim majoritàriament estacional. Els torrents que hi conflueixen, tot i que són molt humits, acostumen a portar aigua en superfície en temps de pluges. El curs principal d'aigua en el municipi de Fogars de la Selva és la Tordera, que recull les aigües de rieres importants situades al vessant hidrogràfic vallesà del Montnegre, com són les de Vallgorguina, Olzinelles, Montnegre, Fuirosos i Ramió. A la part més baixa de la Riera de Ramió, a banda i banda, hi ha varies zones situades topogràficament més baix que el riu Tordera, de manera, que en èpoques de cabal abundant i de rierades, el nivell freàtic topa amb la superfície i provoca que els prats i camps sembrats prop de la ribera s'inundin. Aquestes àrees inundades es drenen a través de canals artificials de desguàs per tal de minimitzar els efectes de les inundacions.

En aquest context geològic i hidrològic allí on l'elevat estat de meteorització dels granitoides ha originat el sauló, els sòls són profunds i joves; s'hi desenvolupen per tant els boscos de pi i alzina i surera, aquestes dues espècies afavorides per l'interès econòmic associat a la indústria del suro i de la llenya. A les obagues i fons de les valls, barrancs, torrents, amb o sense circulació d'aigua, predominen petites àrees de caràcter centreeuropeu o atlàntic amb avellanedes o avellanoses i rouredes. En les cotes baixes de la vall de Ramió per exemple, l'avellanosa pot presentar una certa alteració per espècies exòtiques, bardissa, plantacions. I en alguns indrets de la vall de Ramió es detecta la presència del roure de fulla gran i també s'ha detectat el roure martinenc.

Molts d'aquests boscos estan abandonats però amaguen la presència d'antigues feixes de cultiu de vinya, olivera i avellaners. El sauló es concentra en els arenys, zones més muntanyenques, valls i planes. Per sobre s'hi localitza una capa de matèria orgànica, sovint fina. I en algunes de les àrees de geomorfologia més estables com en la zona de Can Mainou, Can Molera, es donen processos d'il·luviació d'argiles. En canvi, en les desembocadures de les rieres com la de Ramió, s'hi observen materials transportats, molt sorrençs, amb un baix contingut en matèria orgànica, que correspon a la major part de les superfícies de conreu, sovint aprofitat per a l'explotació silvícola.

Aquest paisatge ha modelat la presència de l'home des de temps antics. N'és un bon exemple la vall de Ramió amb l'establiment de l'església de Sant Andreu de Ramió i de diversos masos importants situats a recer de les inundacions provocades per la riera, però alhora amb punts d'aigua importants per la supervivència, que durant segles han sabut explotar tots els recursos que la Natura els oferia: aprofitament de l'alzina per a l'obtenció de llenya i també de carbó o carbonet, castanyer per a botes que ha desaparegut, suro, glans, pinyes, terres on plantar arbres per a l'obtenció de fusta i paper, terres de secà per a les lleguminoses i prats on obtenir l'aliment necessari per a criar uns quants caps de ramaderia. Això no obstant, s'hi ha observat un procés de recessió importantíssim que està fent desaparèixer l'activitat agrícola que sembla aguantar amb les plantacions de ribera com els pollancre i plàtans i les reforestacions de pi insignis i pinastre, que semblen mantenir-se i fins i tot en algun indret, en expansió. Els masos ja no actuen

com a centre agrícola. La funció per a la qual foren construïts ha canviat; algunes es reconverteixen i es destinen a d'altres activitats i d'altres es recuperen com a primeres o segones residències, desvinculant-se de l'activitat agrària, o han estat reconvertits per a cobrir la creixent demanda de serveis turístics i de lleure, cases de colònies i restaurants. Una activitat complementària a l'activitat agrícola és l'apicultura que des de fa uns anys es veu amenaçada per la presència de la vespa asiàtica, de la qual s'han localitzat diversos ruscus ens els cursos de rieres i torrents.

La combinació de tots aquests elements ha afavorit la prosperitat de la fauna forestal i de zones humides. Destaca el senglar, perfectament adaptat. En aquest sector del municipi prospera sense massa entrebancs, però l'augment desmesurat fa que baixi cap els conreus, malmetent tot el que troba al davant. El seu depredador natural, el llop, ja fa molts anys que fou exterminat, i per tant, només es factible la seva caça en èpoques molt determinades; la presència de l'autopista i les creixents les urbanitzacions han reduït els passos naturals. El segueix el cabirol introduït novament fa més de vint anys. Altres espècies presents són la geneta, la rata cellarda, el gorjablanc, el gat mesquer, la fagina, el toixó i la mostela a més de ratpenats, ocells com, el picot verd, el gaig, mallerengues, rossinyol, amb rapinyaries com l'aligot i l'àliga marcenca. A més, aquest espai se situa, dins del parc, en una de les principals rutes migratòries d'ocells de la Mediterrània occidental. Els ambients humits de la riera de Ramió i els diferents torrents són un hàbitat especialment pròsper, amb una gran varietat d'invertebrats i amfibis. Precisament en l'estudi efectuat entre el 2015 i 2020, es va localitzar una zona de vegetació amfíbia de pradells d'Isoetes (Isoeto-Nanojuncetea), situada en sots sorrencs temporalment inundats, de terra baixa com és a la zona del Montgrós, a la vall de Ramió, que es considerava extingida al Parc pocs anys enrere i considerada d'interès prioritari. Una altra comunitat escadussera al Parc cartografiada a la mateixa vall de Ramió es la de les landes de gòdua (*Sarothamnus scoparius*), acidòfiles i mesòfiles, de la muntanya mitjana plujosa i terra baixa. S'acostuma a trobar en plantacions abandonades, marges de camins, boscos tallats i sobretot barrejada amb bardissa i vegetació herbàcia. Destaca també els falgars principalment localitzada a les vores de fondals i cursos d'aigua com per exemple el torrent de Can Masó. Les condicions prou humides permeten que arribi a formar colònies relativament grans. La recessió dels usos tradicionals com l'aprofitament per a jaç pel bestiar n'ha afavorit probablement la seva expansió. La bardissa d'esbarzer (*Rubus ulmifolius*) és una de les que recobreix més superfície; se la troba en forma de rodals, sobretot present en marges de camins i en els fons de la vall on s'ha eliminat l'estrat arbori.

Per damunt de la Rectoria i de Can Forn, en una antiga pedrera de la Vall de Ramió s'ha localitzat un hàbitat de *Populus sp.pl.* Són arbres relativament joves, procedents de rebrot o de colonització.

En el curs mitjà del torrent de Can Masó, es localitza una bosquina dominada per l'aladern de fulla ampla (*Phyllirea media*), mentre que a les vores de la Riera de Ramió i afluents, s'han pogut detectar algunes pollades degut a la presència de planes fluvials (*Populus spp.*). Però també, degut a l'alteració de l'home en el bosc de ribera, hi ha sectors de la riera de Ramió, sobretot cap a la zona baixa de la riera, on el bosc autòcton ha estat substituït per formacions naturalitzades de *Robinia pseudoacacia*.

Les pedredes, tot i que estan abandonades, es troben parcialment naturalitzades però són presents al municipi a la riera de Ramió, amb l'aiguabarreig amb el torrent de l'Home Mort, encara que una de les més importants i singulars des del punt de vista geològic és la pedrera extractiva de basalt, que continua activa, situada al turó de Sant Corneli.

Observacions:

La vall és un espai protegit inclòs en el Parc del Montnegre i el corredor, que coincideix amb l'espai protegit per la Xarxa europea Natura 2000, l'objectiu de la qual és fer compatible la protecció de les espècies i els hàbitats naturals i semi naturals amb l'activitat humana que s'hi desenvolupa. A Catalunya, la llei 12/2006 d'espais naturals determina que tots els espais de la xarxa Natura 2000 (ZEC i ZEPA) s'inclouen automàticament al PEIN en el moment de la seva declaració.

Història

La vall de Ramió està envoltada per masos, alguns d'ells molt antics. La unitat de producció tradicional estava integrada per la casa pairal amb els diferents annexos, els camps, les pastures i el bosc que normalment les envoltava i les envolta encara. Una part molt important de l'economia estava basada en les feines bosqueroles, com el carbó els rodells, la fusta, la llenya i el suro.

Des fa uns anys, especialment a partir de mitjan del segle XX, el bosc ha colonitzat moltes de les terres que encara fa uns anys es conreaven. Moltes de les cases han passat a ser segones residències o s'han llogat i l'activitat agrícola ha quedat reduïda a un tros d'hort per la majoria d'elles. Només a la vall es manté una reduïda proporció d'espais oberts com els camps, erms, pastures i prats naturals, que a més, tenen un gran valor ecològic.

Al costat dels grans masos, s'hi troben, sobretot dins del bosc, abandonades, cases senzilles de muntanya, on durant segles els seus habitants, visqueren en harmonia amb la natura, molt modestament. Eren famílies de bosqueters, masovers que treballaven al bosc tallant arbres, preparant les feixos per fer anar els forns d'obra. També feien carbó i carbonet i extreïen el suro; collien cireres, castanyes, bolets, cireres de pastor, caçaven i tenien una mica de bestiar per a l'ús familiar, el més sovint un porc i quatre gallines. L'excedent el baixaven cap a Hostalric, a vendre o intercanviar. Els masos també tenien ramats, que implicava tenir pastor i mosso.

L'aigua, un bé preuat, està relacionat amb l'establiment de totes aquestes cases, ja siguin grans masos o establiments modestos. Sempre al costat de torrents i rieres, on poder tenir una font, construir un pou, un biot o una bassa. L'aigua no només era de boca o per cuinar sinó també per al bestiar i per rentar la roba si no es podia anar a algun bassal de roca ferma en el llit del torrent. Actualment les cases establertes a la vall continuen depenent de l'aigua dels pous.

Al voltant de la riera de Ramió hi ha constància, al menys, de dos molins fariners; el primer d'ells situats a la part alta de la vall, a la zona del Molinot, més amunt de l'embassament. El segon, desaparegué durant les obres de construcció de l'autopista.

L'any 1962 els temporals de pluja amb 1.300 lm² foren devastadors per a gran part de la comarca, però especialment a la zona de la Tordera i la vall de Ramió. La riera es desbordà emportant-se tot el que va trobar per davant i inundant la vall i els camins d'accés a les cases. Aquestes avingudes d'aigua són cícliques.

El Parc del Montnegre i el Corredor treballa des de fa anys en una base de dades relacionades amb la fauna i la flora, no només de la Vall de Ramió sinó també de la totalitat del parc. En ella s'hi referencien les localitats de flora d'interès de conservació especial, que s'actualitza periòdicament a partir de les prospeccions i el treball de camp.

Entre els anys 2015 i 2020 es realitzà un aixecament cartogràfic a escala 1:10.000 dels hàbitats CORINE i dels hàbitats d'interès comunitari (HIC) del parc, incloent-hi l'àrea proposada per a l'ampliació del Parc a partir del nou Pla Especial, amb un total de 17.457,52 ha. El resultat fou l'establiment de 17 hàbitats d'interès comunitari (HIC), 10 a la cobertura de polígons i 17 a la de punts; d'aquests 17, tres són prioritaris i comprenen també la vall de Ramió.

Bibliografia

A.V. (2003). Montnegre Corredor. Parc Natural. Mapa i guia excursionista. 1/25.000. Editorial Alpina-Geo Estel.

AA.VV. (2009). Rutes de patrimoni arquitectònic. Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona. Barcelona.

AA.VV. (2008). Rutes de flora i fauna. Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona. Barcelona.

ALZINA i BILBENY, Pere. Catàleg de vertebrats del Parc del Montnegre i el Corredor.

AJUNTAMENT DE FOGARS DE LA SELVA (2012). Catàleg de Béns Protegits; dins *Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Fogars de la Selva*.

AJUNTAMENT DE FOGARS DE LA SELVA (2012). Catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable; dins *Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Fogars de la Selva*.

CARRERAS, Jordi; FERRÉ, Albert (2011). Cartografia digital dels Hàbitats CORINE elementals i dels Hàbitats d'Interès Comunitari dels Parcs Naturals gestionats per la Generalitat de Catalunya, a escala detallada (1:10.000). Document metodològic del Projecte. Diputació de Barcelona.

CARRERAS, Jordi; FERRÉ, Albert; VIGO, J. (2015). Manual dels hàbitats de Catalunya. 2a edició. 8 volums. Departament de Medi Ambient i Habitatge. Generalitat de Catalunya.

FUGAROLAS i MASÓ, Jaume i VILÀ i CAMPS, Josep (2007). *Fogars de La selva, temps ha*. Fogars de La Selva: Edició dels autors.

GUARDIOLA, Moisès; JOVER, M.; GUTIÉRREZ, Cèsar (2007). Compendi d'addiccions a la flora de la serralada litoral catalana (porció compresa entre els rius Besòs i Tordera), de Pere Montserrat. L'Atzavara, 15:147-164. Museu de Mataró.

GUTIÉRREZ, Cèsar; CARRERAS, Jordi; FERRÉ, Albert (2020). Cartografia digital dels hàbitats CORINE i dels hàbitats d'interès comunitari del parc del Montnegre i el Corredor. Diputació de Barcelona – Universitat de Barcelona.

GUTIÉRREZ I PEREARNAU, C. (2003). Aplicació del pla de conservació de la flora vascular al Parc del Montnegre i el Corredor. IV Trobada d'Estudiosos del Montnegre i el Corredor, pp. 61-65. Parc del Montnegre i el Corredor. Diputació de Barcelona.

GUTIÉRREZ I PEREARNAU, C. (2009). Memòria de la digitalització de la cartografia de la flora vascular del pla de conservació del parc. Parc del Montnegre i el Corredor. Diputació de Barcelona.

IGME. (1983). MAPA GEOLÓGICO DE España. 1/50.000. Blanes. 365. Ministerio de Industria y Energía. Servicio de publicaciones. Madrid.

MINUARTIA, estudis ambientals (2001). Estudi de base per a la revisió del Pla Especial del Parc Natural del Montnegre i el Corredor. Medi físic i fauna.

Enllaços d'interès:

[ALZINA i BILBENY, Pere. Catàleg de vertebrats del Parc del Montnegre i el Corre...](#)

[Web del Parc del Montnegre i el Corredor. Parcs de Catalunya. Xarxa de Parcs Na...](#)

[Accés al mapa del Parc del Montnegre i el Corredor](#)

